

Nr 163.

Av herr **Höglund**, om sänkt pensionsålder för förrådsvakt, förrådsförmän och förrådsmästare vid statens järnvägar.

I de pensionsbestämmelser, som före den 1 januari 1911 voro vid statens järnvägar gällande, voro grunderna för rätten till pension lika för alla tjänstemän, nämligen 95 sammanlagda tjänste- och levnadsår. Genom denna bestämmelse gjordes sålunda den inträdda pensionsåldern beroende av vid vilken levnadsålder vederbörande befattningshavare erhöll anställning vid statens järnvägar. Då pensionsåldern med angivna bestämmelser sålunda kunde bli högst olika, bestämdes genom lagen av den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar olika ålder för olika kategorier av tjänstemän. Redan vid 1885 års riksdag väcktes emellertid motioner avseende en sänkning av den såsom för hög då ansedda pensionsåldern, ehuru densamma, beroende på vid vilken levnadsålder anställning började, kunde inträda redan vid 57½ levnadsår. Såväl genom lagen av den 4 juli 1910 som genom lagen av den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för bl. a. tjänstemän vid statens järnvägar, förekommer olika pensionsålder jämväl inom de lägre lönegraderna.

Hos den vid statens järnvägar anställda lägre personalen har sedan länge den uppfattningen gjort sig gällande att även 63 levnadsår är en allt för hög pensionsålder, och personalens organisationer ha också till Kungl. Maj:t gjort framställning avseende en sänkning av pensionsåldern till 60 år. Emellertid har icke Kungl. Maj:t funnit skäl vidtaga åtgärder för en sänkning av pensionsåldern, vid vilket förhållande det sålunda torde böra närmare undersökas, huruvida icke vissa grupper pensionsålder blivit satt allt för hög.

Bland de grupper av ordinarie befattningshavare vid statens järnvägar, för vilka pensionsåldern bestämts till 65 år, befinna sig förrådsvakter, förrådsförmän och förrådsmästare. Såsom skäl för en högre pensionsålder för omförmälda befattningshavare torde hava anförts, att de icke på samma sätt som linjepersonalen är beroende av en oregelbunden tjänstgöring och att trafiksäkerheten icke på något sätt är beroende av dessa tjänstemän. Man har, synes det mig, i allt för stor utsträckning velat underskatta, att jämväl finnas andra synpunkter än det rena aktpågivenhet och riskmomentet, då det varit fråga om att bestämma den ena eller andra gruppens pensionsålder. Sålunda var vagn- och stallkarlarnas pensionsålder ända till år 1920 satt till 65 år, oaktat denna grupp

av befattningshavare oftast har att utföra ett hårt och ansträngande arbete. Genom motion vid 1920 års riksdag blev dock pensionsåldern för omförmälda personalgrupp lika med stationskarlsgruppens, eller 63 år.

Förrådspersonalens tjänstgöring och arbetsuppgifter kunna i de allra flesta fall sägas sammanfalla med många andra befattningshavaregrupper, för vilka pensionsåldern är lägre. Att under sådana förhållanden bibehålla den högre pensionsåldern för omförmälda personalgrupp kan icke anses rättvist motiverat. Arten av denna personals arbeten består uti lossning och lastning av vagnsiastvis till och från statens järnvägars förråd ankommande och avgående förrådseffekter och materialier av många olika slag samt transporter såväl inom förråden som till olika stationer och tjänsteställen. Tjänstgöringen å förråden är sålunda hård och ansträngande och lämpar sig föga för ålderstigna personer. Man torde häremot anse sig böra invända, att det likvisst förekomma en del förrådsarbeten, vilka äro av beskaffenhet, att kroppskrifterna icke behöva tagas så strängt i anspråk. En opartisk och objektiv undersökning skall ådagalägga, att arbeten sådana som sortering och expediering av vissa mindre effekter och material ställa stora krav på uppfattnings- och minnesförmåga, om arbetet skall utföras på ett riktigt och punktligt sätt, vadan det under sådana förhållanden knappast kan anses lämpligt att använda personer i förrådstjänst intill 65 års ålder. Denna omständighet synes det oss som om statsmakterna allaredan beaktat, ty uti Kungl. Maj:ts nådiga reglemente för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal är för ovan omförmälda icke ordinarie förrådstjänstemän pensionsåldern fastställd till 63 år. Men icke allenast uti nu angivna fall råder ett uppenbart motsatsförhållande. I det för enskilda järnvägarnas pensionskassa från och med den 1 januari 1921 gällande reglementet är delägares rätt till pension vid viss ålder icke beroende av vilken befattning han innehaft, utan heter det härom i § 6 i kassans reglemente: »Rätt till pension tillkommer delägare, som efter fyllda 63 år frånträder tjänsten.» Vid nu angivna förhållande vill det framgå, som om något verkligt bärande skäl icke skulle kunna förebringas för ett bibehållande av den för förrådspersonalen fastställda högre pensionsåldern.

En sänkning av pensionsåldern till 63 år för vid statens järnvägar anställda ordinarie förrådsvakter, förrådsförmän och förrådsmästare har ur kostnadssynpunkt ej heller någon betydelse, ty för det första är att bemärka, hurusom enligt Kungl. Maj:ts brev av den 21 december 1923 antalet av bemälda befattningshavare för år 1924 angivits till sammanlagt 177 eller 124 förrådsvakter, 42 förrådsförmän och 11 förrådsmästare och för det andra, att genom en sänkning av pensionsåldern yngre personal med lägre avlöning ersätter de avgående, vilka sistnämnda uppnått slutlönen i respektive befattningar. Det är fast mera så att staten genom en sänkning av denna personalgrupps pensionsålder gör en ekonomisk

vinst, vilken vinst måste anses bliva tvåfaldig, dels därigenom att den yngre arbetskraften måste förutsättas utföra ett både kvantitativt och kvalitativt högre mått av arbete än den person, som befinner sig mellan 60 och 65 år, och dels därigenom att skillnaden i begynnelse- och slutlön för förrådsvakt å dyraste ort utgör 624 kronor per år jämte härå belöpande dyrtidstillägg. För förrådsförman och förrådsmästare är givet denna löneskillnad ännu större.

Vidkommande därefter den kostnadsökning, som staten skulle nödgas vidkännas därigenom, att två tredjedelar av pensionen är ett direkt tillskott av statsmedel, måste det förhålla sig så, att om denna lilla utgiftsökning ställes mot de fördelar som skulle kunna vinnas, staten i allt fall härpå gör en ekonomisk vinst, enär antalet befattningshavare som härav äro berörda till sitt antal äro så få. Den omständigheten, att omförmälda befattningshavare skulle genom en tidigare inträdd rätt till tjänstepension också tidigare bliva befriade från erläggande av stadgade pensionsavgifter synes ej heller, med hänsyn till det nyss anförda, kunna hava någon för pensionsfonden ofördelaktig inverkan.

Med stöd av det sålunda anförda får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i den till lag angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, enligt § 19 fogade åldersförteckningen, att pensionsåldern för förrådsvakt, förrådsförman och förrådsmästare vid statens järnvägar fastställas till 63 år.

Stockholm den 21 januari 1924.

C. W. O. Höglund.

